

Kolåsens kapell

Utvändig restaurering, 2025

Kolåsens lappkapell 1:1, Åre kommun, Jämtlands län, Härnösands stift

Henrik Ylikoski

RAPPORT – JAMTLI 2025:28
ISSN 1654-2045

Utgivning och distribution:

Jamtli

Box 709

831 28 Östersund

Tel. 063-15 01 00

Fax 063-10 61 68

© Jamtli 2025

Redigering och layout av framsida: Lena Ljungqvist

Bilder: Henrik Ylikoski där ej annat anges.

ISSN 1654-2045

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Karta.....	4
Historik.....	5
Antikvariska resonemang.....	6
Inskriptionstavla.....	6
Befintligt utseende och skador före åtgärder.....	8
Torn.....	8
Långhus.....	8
Dörr.....	8
Inskriptionstavla.....	8
Fönster.....	8
Genomförda åtgärder och iakttagelser.....	9
Träarbeten.....	9
Målning.....	9
Inskriptionstavla.....	9
Fönster.....	9
Bilder.....	10
Administrativa uppgifter.....	21

Inledning

Länsstyrelsen beviljade 2025-02-24 tillstånd till utvändigt ommålning av fönster och fasader på Kolåsens kapell Åre pastorat (Länsstyrelsens dnr 8788-2024).

Huvuddelen av arbetet genomfördes maj till augusti 2025 och innefattade målning av fasad och fönster, samt en del mindre träarbeten. Arbeten utfördes av Träkompaniet Per Malmsten AB. Jantli har genom antikvarie Henrik Ylikoski ansvarat för antikvarisk medverkan och följt arbetets olika skeden.

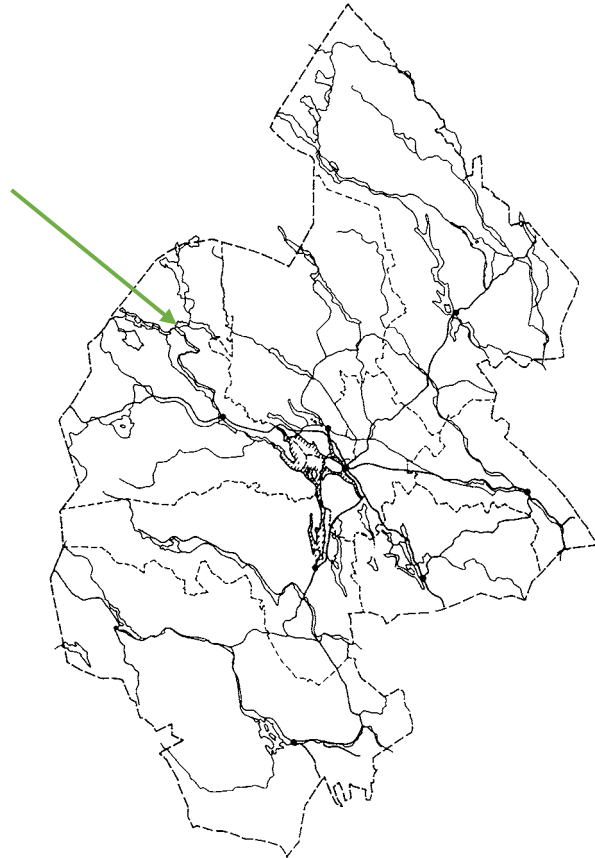
Slutbesiktningen genomfördes 2025-08-12 då beställare och entreprenörer närvarade. Arbetet som helhet har följt de handlingar som låg till grund för länsstyrelsens beslut och de anvisningar som lämnats av medverkande antikvarie. Arbetena kan anses ha utförts på ett antikvariskt godtagbart sätt.

Besöksprotokoll, fotografier, ritningar och andra handlingar som rör ombyggnaden finns i läns-museets arkiv.

Östersund 12 november 2025

Henrik Ylikoski
Antikvarie

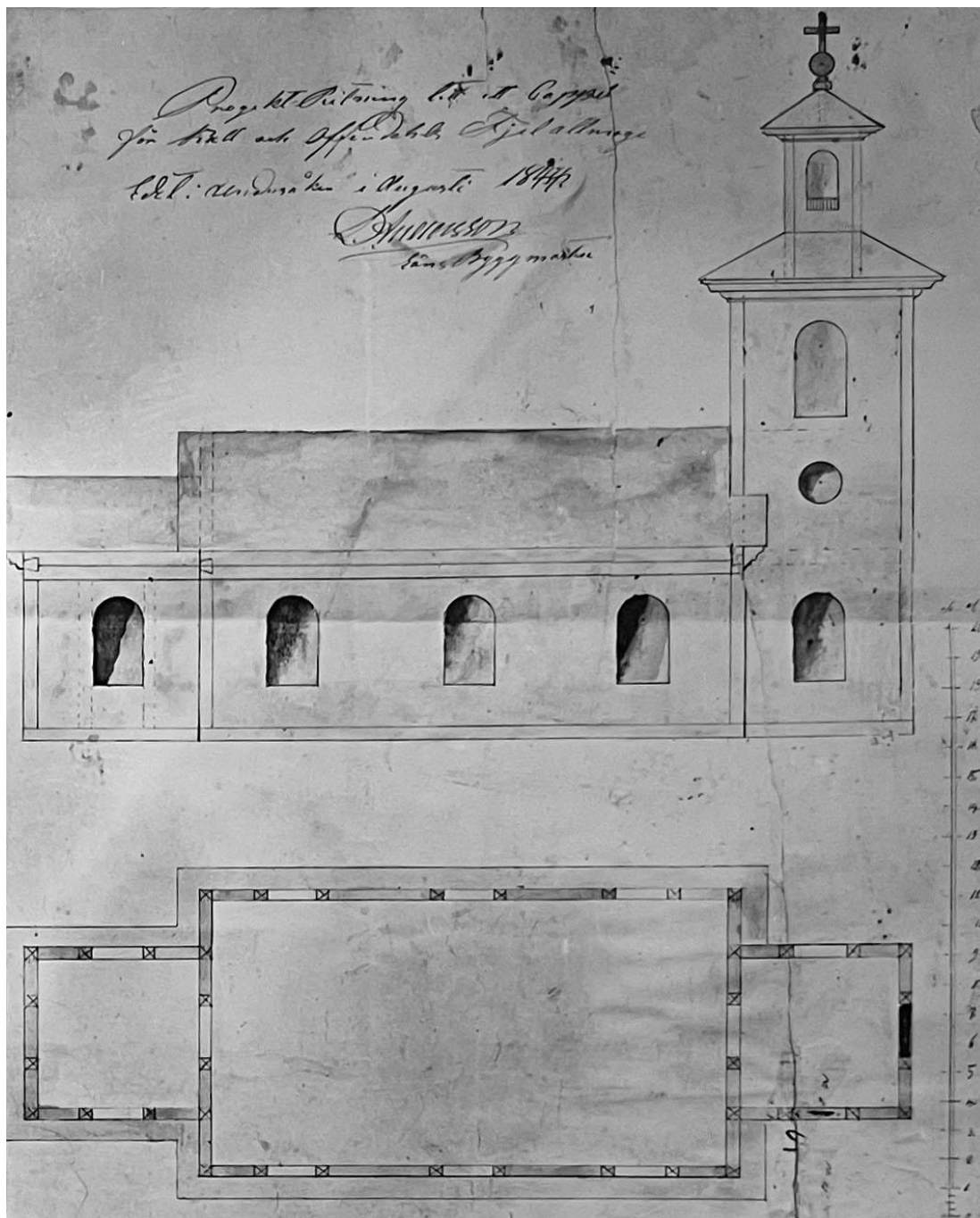
Karta

Ur Lantmäteriets öppna data

Historik

År 1842 ansökte "fjellallmogen uti Kall och Offerdahl samt deromkring liggande orter" till Domkapitlet om medel för kyrkbygge i Kolåsen. En ritning upprättades 1844 av länsbyggmästare Daniel Andersson i Undersåker. Bygget påbörjades två år senare med lapplänsman Anders Hållström som entreprenör. Hösten 1847 stod byggnaden färdig och 1849 fick man överta delar av inredningen från Alsens gamla kyrka. Kapellet invigdes 2 september 1851, samtidigt med den nedanför liggande begravningsplatsen.

Figur 1 Ritning till Kolåsens kapell 1844 (Ejneg12186, Jamtli).

År 1901 försågs exteriören en ny liggande spåntad panel, nya fönster och ny takbeläggning av handkluvna spån. Exteriören målades om med vit oljefärg. Före 1901 bestod fasaden av stående lockpanel.

På en bild daterad till 1880-talet (Reproneg 90 X-284/6) har kapellet korspostfönster med fyra lika stora bågar där varje båge är indelad i sex rutor av spröjs. Efter restaureringen 1901 utgjordes fönstren av tvålufts-fönster med tre rutor i varje båge.

Inför kapellets 100-årsjubileum 1949 genomfördes en genomgripande restaurering. I programmet till restaurering, framtaget av länsarkitekten Gösta Rollin 1946, förs en diskussion om huruvida man skall försöka återställa kapellets ursprungliga exteriöra utseende med bred stående locklistpanel. Den ursprungliga stående fasaden troddes finnas kvar bakom den liggande spånt-panelen som kyrkan kläddes in i runt 1900. Arbetet ansågs vara av en så omfattande karaktär att ingen förändring föreslogs. Byggmästare för restaureringsarbetena 1949 var Per Julius Bringsaas. Kapellet försågs med ny stående panel, grundstenarna ordnades där de fallit ur sina lägen, taket lades om och tornkonstruktionen, som sviktade vid ringning, förstärktes genom att vinkeljärn fästes över hörnen.

En utvändig målning genomfördes år 1958. Det är oklart när fasaden senast målades. Möjligen var det år 2004. I samband med takarbeten på kapellet 2011, kom även entré med inskriptionstavla och dörr att bättringsmålats i kulör lika befintlig.

Antikvariska resonemang

Inskriptionstavla

På inskriptionstavlan över dörren står: *BYGD 1849 UNDER. CUNG. OSCAR: D. I REG.* Kung med C tycks dyka upp någon gång mellan 1914 och 1949. På en bild från 1914 stavas kung med K. På en odaterad bild tagen av Erik Festin före 1949 års restaurering, har stavningen ändrats till CUNG. Då den nuvarande stavningen av kung med C hängt med i mer än 70 år, ansågs det inte lämpligt att ”rätta” stavningen i samband med restaureringsåtgärderna som genomfördes 2025.

Figur 2 Kolåsens kapell 1914. Foto: Adolf Hugo Magnusson (Glasplåt P 9999, Jamtli).

Befintligt utseende och skador före åtgärder

Kolåsens kapell består av ett rektangulärt långhus med sakristia i öster samt torn i väster. Kapellet är byggt i trä med dubbla plankväggar och fyllning. Sockeln är kallmurad av natursten. Utvändigt är väggarna täckta av stående, vitmålad lockpanel. Taket är belagt med sågat spån.

Långhuset har tre fönster mot söder och norr. Sakristian och vapenhuset i tornet har också ett fönster mot söder och mot norr. Långhusets fönster har tresidig avslutning. På tornet sitter ett runt fönster ovanför ingången i väster. Upp till på tornet finns rundbågiga öppningar med röda luckor på alla fyra sidor. Även på lanterninen finns rundbågiga öppningar med röda luckor. Mot väster är en klocka målad. Dörren till kyrkan utgörs av en enkeldörr med fiskbensmönster.

Torn

Den vita fasadfärgen flagade framför allt på tornet. Upp till fanns flera skador efter hackspett. På norra sidan av tornet fanns två hål, dels ett mindre längst upp mot taket nära nordvästra hörnet, dels ett större hål strax ovanför ljudluckan, som berörde både underbräda och lockbräda. På södra sidan av tornet fanns ett hål längs upp mot taket, nära det sydvästra hörnet. På västra sidan av tornet fanns en skada upptill på urtavlan.

Långhus

Fasaden på långhuset såg bättre ut än på tornet. Ned till förekom dock en del färgbortfall. Upp till på takfotsbräda/träinbyggnad av hängrännan, flagade färgen kraftigt.

Dörr

Dörren var i behov av målningsbehandling. Färgen flagade framför allt i nederkant. Den röda kulören upplevdes som blekt och drog åt mörkrosa.

Inskriptionstavla

Den vita bottenfärgen flagade och inskriptionen såg sliten ut. Efter att tavlan plockats ned, upptäcktes att täckbrädan och övre delen av ramen hade rötskador.

Fönster

Fönstren var i behov av åtgärd, kittet släppte på sina ställen och hörnbeslagen hade rostgenomslag. Nedanför rundfönstret på tornet har vatten runnit in i underkant av fönstret och längs insidan av väggen. Mellan inner och ytterbåge var endast spröda rester kvar efter målningsbehandling. Invändigt hade fönsterbänkar och fönsternischer färgbortfall. Långhusets fönster utgörs av in- och ytterbågar. I tornet sitter enkelbågar. Då dessa har profil både på in- och utsidan kan det möjligen handla om innanfönster som kommit till användning.

Genomförda åtgärder och iakttagelser

Träarbeten

Två panelbrädor och två lockbrädor har bytts ut. De mindre hålen skarvats med en träbit.

Två lagningar av rotet på torntaket har genomförts. En på framsidan (mot väst) och en på baksidan (mot öst). Den nedre brädan av rotet hade rötskador. Den har ersatts med ny och spåntäckningen har kompletterats med oanvända spån som fanns på plats (ca 40 spån har bytts).

Mot öster har den övre vindskivan bytts både på långhus och kor.

Skadan upptill på urtavla mot väster har lagats i.

Tre stuprörsfästen i trä har bytts ut mot nya lika befintligt.

Målning

Inför startmötet gjordes uppstrykningsprov på fasad, fönster och dörrkulör, utifrån rapporten från 2011, som jämfördes med befintligt, vilket stämde bra. Den befintliga kulören på dörren drog nästan åt mörkrosa, men om man vätte ytan blev den mer engelskt röd i tonen. I underlaget från 2011 finns även den gula kulören som då användes till korset. Fasaden har skrapats och målats med två strykningar (mellanstrykning och slutstrykning). Träreana ytor har först grundats innan mellan- och slutstrykning. Till målningsarbetena har linoljefärg från Engwall o. Claesson kommit till användning.

Kulörer 2025:

Vit (fasad): NCS S 1005-Y10R

Röd (dörr/ljudluckor): 1A-48

Grå (fönster): NCS S 2005-Y20R

Gul (kors/inskription): 6A-920

Inskriptionstavla

Inskriptionstavlan ovanför entrén plockades ner och åtgärdades i verkstad. Därmed kom man åt att måla väggen bakom tavlan. Täckbräda och övre del av ram var rötskadade och kom att bytas ut, därefter målningsbehandling.

Fönster

Inga glasbyten har skett. En ruta har en spricka snett över. Fönstren har målningsbehandlats med linoljefärg. Även insidan av fönsternicherna har målats och fönsterkrokarna har oljats med linolja. För att hindra vatten att rinna in bakom fasaden har rundfönstret på tornet försetts med plåtbleck.

Bilder

Figur 3 Kolåsens kapell före åtgärd.

Figur 4 Den vita fasadfärnen flagade.

Figur 5 Upptill på tornet fanns flera skador efter hackspett. På norra sidan av tornet fanns dels en mindre skada längst upp mot taket nära nordvästra hörnet, dels ett större hål strax ovanför ljudluckan.

Figur 6 På västra sidan av tornet fanns en skada upptill på urtavlan.

Figur 7 Dörrens målningsskikt var före åtgärd slitet och blekt.

Figur 8 Inskriptionstavlan före åtgärd.

Figur 9 Fönstren var i behov av åtgärd. Kittet släppte på sina ställen och hörnbeslagen hade rostgenomslag.

Figur 10 Mellan inner och ytterbåge var endast spröda rester kvar efter målningsbehandling. Invändigt hade fönsterbänkar och fönsternischer färgbortfall.

Figur 11 På torntaket hade den nedre brädan av rotet rötskador (Foto: Per Malmsten).

Figur 12 samma område efter att spånen plockats bort (Foto: Per Malmsten).

Figur 13a och 13b uppstrykningsprov på fasad, fönster och dörrkulör.

Figur 14 Kolåsens kapell efter åtgärd.

Figur 15 Entré efter åtgärd.

Figur 16 Täckbräda och övre del av ram var rötskadade och kom att bytas ut (Foto: Per Malmsten).

Figur 17 Inskriptionstavla efter åtgärd.

Figur 18 Fönster efter åtgärd.

Figur 19 Fönster och fönsternischer har målningsbehandlats med linoljefärg i grå kulör.

Figur 20 Rundfönstret på tornet har försetts med plåtbleck (Foto: Per Malmsten).

Figur 21 Den nedre brädan av rotet på tornet har ersatts med ny. Bild tagen innan spåntäckningen kompletterats (Foto: Per Malmsten).

Figur 22 Tre stuprörsfästen i trä har bytts ut.

Figur 23 Kolåsens kapell efter åtgärd.

Administrativa uppgifter

Objekt:	Kolåsens kapell
Fastighetsbeteckning:	ÅRE KOLÅSENS LAPPKAPPELL 1:1
Jamtli's diarienummer:	17/2025
Länsstyrelsens diarienummer:	8788-2024
Uppdragsgivare:	Åre Pastorat Kyrkvägen 2 837 31 Järpen
Entreprenör:	Träkompaniet Per Malmsten AB Bjärme 154A 845 93 Fåker
Antikvarie:	Stiftelsen Jamtli Box 709 831 28 Östersund

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2025

ISSN 1654-2045

- 2025:1 Mattmars kyrka. Tjärning av spåntak samt tjärning och målning av klockstapel, 2024
Henrik Ylikoski
- 2025:2 Hamnerdals kyrka. Restaurering av fönster, 2024
Henrik Ylikoski
- 2025:3 Målning av hållristningarna i Glösa och Gärde. Fornvårdsprojekt, slutrapport 2024
Anna Engman
- 2025:4 Gäddede kyrka. Utvändig restaurering, 2024
Henrik Ylikoski
- 2025:5 Kulturhistorisk inventering av Gamla kyrkogården vid Överluleå kyrka, 2024
Henrik Ylikoski
- 2025:6 Kulturhistorisk inventering av begravningsplatsen Lundagård, 2024
Henrik Ylikoski
- 2025:7 En täppa mellan skog och fjäll. En studie av torpträdgårdar i Norrlands inland
Victoria Bly
- 2025:8 Duveds kyrka. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Henrik Ylikoski
- 2025:9 Tipsgranskning för Kulturmiljöregistret i Sollefteå kommun 2024
Anna Engman
- 2025:10 Eriksberg – Holmselet. Arkeologisk utredning steg 1, inför anläggandet av vindkraftspark
Anna Engman
- 2025:11 Problematiska gårdstomter
Karl-Johan Olofsson
- 2025:12 Kulturhistorisk inventering av Dikanäs kyrkogård, 2024
Henrik Ylikoski
- 2025:13 Kulturhistorisk inventering av Vilhelmina kyrkogård, 2024
Henrik Ylikoski
- 2025:14 Arkeologiska undersökningar av medeltida agrar bebyggelse i Jämtlands län.
Ett kunskapsunderlag
Kristina Jonsson
- 2025:15 Arkeologiska undersökningar av odlingslämningar i Jämtlands län. Ett kunskapsunderlag
Kristina Jonsson
- 2025:16 Mattmar kyrka. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Victoria Bly
- 2025:17 Kulturmiljöutredning centrala Åsbygden, 2025
Kristina Jonsson och Henrik Ylikoski
- 2025:18 Mora sten och kungsäng – ”en särdeles flärlös exposition av ett antal stenar”
Mathias Bäck, Kristina Jonsson, Marta Lindeberg och Alexandra Sanmark

- 2025:19 Historiskt fiske i Jämtlands län. Rapport över inledande dokumentationsprojekt 2024
Anders Hansson och Kristina Jonsson
- 2025:20 Flottningslämningar i Fejman
Anna Engman och Kristina Jonsson
- 2025:21 Marby kyrka. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Henrik Ylikoski
- 2025:22 Medstugan. Utvändiga åtgärder, 2025
Henrik Ylikoski
- 2025:23 Flottningslämningar i Syndan
Terese Olofsson
- 2025:24 Arkeologisk utredning inför kraftledningsbygge i Järpen
Annabell Fogelberg
- 2025:25 Ajaureforsen-Dikanäs. Arkeologisk utredning 2025 inför utökning av kraftnätet
Terese Olofsson
- 2025:26 Långsele. Inventering av kulturhistorisk järnvägsmiljö
Björn Olofsson och Henrik Ylikoski
- 2025:27 Hoting-Svanabyn. Arkeologisk utredning 2025 inför ny kraftledning
Terese Olofsson
- 2025:28 Kolåsens kapell. Utvändig restaurering, 2025
Henrik Ylikoski